ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Хмельницького національного університету

_____ Неля ПОДЛЕВСЬКА

«01» вересня 2025 року.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОПИСНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Призначення робочої програми	Для освітніх програм різних спеціальностей
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Мова навчання	Українська
Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС	4
Статус дисципліни	Вибіркова
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	слов'янської філології

Форма здобуття освіти	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю
			Аудиторні заняття					Самостійна робота (в т.ч. ІРС)	Залік
	Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття		
Д	4	120	34			34		86	+
З	4	120	12	-	-	12		108	+

Примітка: *Вибіркову навчальну дисципліну, яку кафедра рекомендує для певного рівня вищої освіти / спеціальності, мають право вибирати здобувачі інших рівнів та спеціальностей університету.

Робочу програму склала _____ ст.викл. Людмила ТЕРЕЩЕНКО

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол від 29 серпня 2025 р. №1

Завідувач кафедри слов'янської філології _____ Наталія ТОРЧИНСЬКА

Хмельницький 2025

1. Вступ

Дисципліна **«Правописний практикум з української мови»** пропонується як вибіркова дисципліна для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка дасть здобувачам вищої освіти можливість поглибити, систематизувати та вдосконалити практичні навички застосування сучасних норм українського правопису в професійній та науково-дослідницькій діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є актуальні орфографічні, пунктуаційні, лексичні та стилістичні норми української мови відповідно до новітньої редакції «Українського правопису», методики правописного та стилістичного аналізу текстів, а також особливості функціонування мовних одиниць у науковому й професійному стилях.

Метою викладання дисципліни «Правописний практикум з української мови» є формування у здобувачів високого рівня правописної грамотності, навичок безпомилкового застосування правописних норм під час створення, редагування й підготовки наукових праць, звітності та фахової документації, а також забезпечення термінологічної точності, логічності й чистоти мовлення в умовах професійної та міжмовної комунікації.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів із принципами української орфографії та пунктуації, історією їх формування та сучасними змінами;
- формування навичок практичного застосування складних випадків правопису слів іншомовного походження, складних слів, використання апострофа, м'якого знака, подвоєння приголосних та відмінкових закінчень;
- засвоєння синтаксичних та пунктуаційних норм у простих і складних реченнях різних типів;
- опанування методик комплексного редагування, коригування та аналізу наукових і професійних текстів будь-якої складності;
- підготовка здобувачів до ефективного використання сучасних нормативних словників, довідників й електронних ресурсодавчих джерел для розв'язання складних мовних питань у професійній діяльності.

Результати навчання. Здобувач освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: *демонструвати здатність* аналізувати й систематизувати мовні явища, вільно послуговуватись фаховою термінологією та понятійним апаратом; *застосовувати* актуальні норми й правила чинного «Українського правопису» (зокрема варіантні форми, написання слів іншомовного походження, складних слів) у науковому й професійному мовленні; безпомилково *оформлювати, редагувати та коригувати* наукові праці, звітність і ділову документацію відповідно до вимог точності, логічності й чистоти мови; ефективно *застосовувати* синтаксичні та пунктуаційні правила під час побудови простих і складних речень різних типів; *використовувати* сучасні нормативні словники, лексикографічні довідники, електронні ресурси та освітні платформи для вирішення практичних завдань і забезпечення високої якості писемної та усної комунікації.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	ПЗ	СР	лекції	ПЗ	СР
Тема 1. Українська орфографія. Історія. Принципи української орфографії. Тема 2. Фонетика і правопис. Склад. Наголос. Правопис голосних.		2	7		2	9
Тема 3. Правопис приголосних. Чергування. Спрощення. Зміни під час словотворення.		2	7			9
Тема 4. Орфограми «знак м'якшення», «апостроф» в українських та іншомовних словах. Тема 5. Подвоєння приголосних в українських та іншомовних словах.		2	7		2	9
Тема 6. Правопис префіксів. Правопис суфіксів.		2	7			9
Тема 7. Правопис слів разом, з дефісом, окремо.Іменник. Прикметник. Займенник.		4	7		2	9
Тема 8. Правопис слів разом, з дефісом, окремо.Числівник. Прислівник.		2	7			9
Тема 9. Правопис закінчень відмінюваних слів.		4	7			9
Тема 10. Історія української пунктуації. Розділові знаки в простому реченні.		4	7		2	9
Тема 11. Пунктуація в складносурядному реченні.		2	7			9
Тема 12. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.		2	7		2	9
Тема 13. Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні.		2	7			9
Тема 14. Пунктуація в складних реченнях з різними видами зв'язку		6	9		2	9
Разом:		**34**	**86**		**12**	**108**

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст практичних занять

3.1.1 Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

Номер теми	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	**Українська орфографія. Історія. Принципи української орфографії** Історія української правописної системи. Принципи української орфографії. Поняття про орфограми. Види орфограм. Вправи на визначення принципів правопису і основних орфограм. **Література:** ***Основна:*** 6, 9, 10, 11, 12. ***Додаткова:*** 3, 4, 7. **Фонетика і правопис** Українська абетка. Звуки і букви. Голосні звуки. Приголосні звуки. Принципи складоподілу. Правила переносу. Наголос. Чергування голосних. О/Е/І – чергування і правопис. Відхилення в чергуванні О/Е/І. Ненаголошені голосні в коренях українських і запозичених слів. Правопис голосних в іншомовних словах. Правило «дев'ятки». **Література:** ***Основна:*** 1, 3, 4, 7, 9, 10 11. ***Додаткова:*** 9, 10, 12, 18, 24, 22	2
2	**Правопис приголосних. Чергування. Спрощення. Зміни під час словотворення** Чергування приголосних. Спрощення в групах приголосних. Зміни приголосних під час словотворення. Зміни приголосних перед -СЬК-(ИЙ), -СТВ-(О). Зміни приголосних у прикметниках і прислівниках вищого ступеня порівняння. Зміни приголосних перед суфіксом –Н. Зміни приголосних перед суфіксальним голосним під час словотворення **Література:** ***Основна:*** 1, 4, 7, 9, 10, 11. ***Додаткова*:** 10, 12, 17, 24.	2
3	**Орфограми «знак м'якшення», «апостроф» в українських та іншомовних словах** Уживання м'кого знака в українськиї словах. М'який знак не пишемо. Знак м'якшення в іншомовних словах. Апостроф в українських словах. Апостроф у словах іншомовного походження. **Література:** ***Основна:*** 2, 4, 5, 9, 11, 12. ***Додаткова*:** 3, 11, 12, 18, 29 **Подвоєння приголосних в українських та іншомовних словах** Подвоєння букв як наслідок їх збігу. Подвоєння букв як наслідок подовження приголосних. Неподвоєні й подвоєні букви на позначення приголосних у словах іншомовного походження. **Література:** ***Основна:*** 2, 4, 5, 9, 11, 12. ***Додаткова*:** 3, 11, 12, 18, 29	2
4	**Правопис префіксів і суфіксів** З- (ІЗ-, ЗІ-). РОЗ-, БЕЗ-, ВІД-, МІЖ- та ін. ПРЕ-, ПРИ-, ПРІ-. АРХІ- АНТИ-, КВАЗІ-. . Правопис іменникових суфіксів. Прикметникові та дієприкметникові суфікси. Дієслівні суфікси. Суфікси активних і пасивних дієприкментників. Дієприслівникові суфікси. **Література:** ***Основна:*** 2, 3, 9, 10, 11. ***Додаткова*:** 5, 11, 17, 18	2
5	**Правопис слів разом, з дефісом, окремо. Частина 1.** ІМЕННИК. Правопис складних слів зі сполучними голосними і без них. Правопис складних іменників. Зміни у правописі складних іменників за редакцією 2019 року. Прикладка. **Література**: ***Основна***: 1, 2, 3, 9, 10, 11, ***Додаткова***: 2, 12, 14, 18, 24	2
6	**Правопис слів разом, з дефісом, окремо. Частина 2** ПРИКМЕТНИК. ЗАЙМЕННИК. Правопис складних прикметників разом. Складні прикметники, що пишуться з дефісом. Правопис займенників. **Література**: ***Основна***: 1, 2, 3, 9, 10, 11, 12, ***Додаткова***: 2, 12, 14, 18, 24	2
7	**Правопис слів разом, з дефісом, окремо**	2

	ЧИСЛІВНИК. ПРИСЛІВНИК. Складні і сладені числівники. Правопис складних іменників/прикметників як відчислівникових слів. Правопис прислівників. Правопис службових частин мови. **Література:** ***Основна:*** 2, 3, 4, 9, 11. ***Додаткова*:** 2, 8, 10, 11, 17, 24	
8	**Правопис закінчень відмінюваних слів. Іменник** Іменник. Поділ іменників на відміни. Складні випадки відмінкових закінчень іменників 1, 2 відмін у давальному, орудному, кличному відмінках. Родовий відмінок іменників чоловічого роду 2 відміни однини. Особливості окремих відмінкових форм іменників 3, 4 відмін. **Література:** ***Основна:*** 2, 10, 11, 12, 9. ***Додаткова*:** 5, 11, 16, 17, 18, 22	2
9	**Правопис закінчень відмінюваних слів. Прикметник. Дієслово** Особливості відмінкових форм і ступенювання прикметників. Відмінкові форми займенників. Відмінкові форми кількісних (в т.ч. дробових, збірних) і порядкових числівників. Правопис закінчень дієслів. Поділ на дієвідміни. Правопис особових форм дієслів 1 і 2 дієвідмін. **Література:** ***Основна:*** 2, 10, 11, 9, 12 ***Додаткова*:** 5, 11, 16, 17, 18, 22	2
10	**Українська пунктуація. Історія української пунктуації. Розділові знаки в простому реченні. Частина 1** Історія української пунктуації. Тире між підметом і присудком. Пунктуація в реченнях з однорідними членами: кома, тире, двокрапка. Поняття про відокремлення. Відокремлення додатків. Відокремлені обставини. Відокремлені означення. Відокремлення прикладок. **Література:** ***Основна:*** 4, 6, 8, 10, 11, 13. ***Додаткова:*** 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.	2
11	**Розділові знаки в простому реченні. Частина 2** Вставні слова, словосполучення, речення. Кома, тире, дужки як розділові знаки при вставних конструкціях. Уточнювальні члени речення та розділові знаки при них. **Література:** ***Основна:*** 4, 6, 8, 10, 11, 13. ***Додаткова*:** 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.	2
12	**Пунктуація в складносурядному реченні** Типи складносурядних речень. Кома, тире, крапка з комою в складносурядних реченнях різних типів. Коли не ставимо кому в складносурядному реченні. **Література:** ***Основна:*** 4, 6, 8, 10, 11. ***Додаткова*:** 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.	2
13	**Тема 12. Розділові знаки в складнопідрядному реченні** Типи складнопідрядних речень. Місце підрядної частини в складнопідрядному реченні. Кома між частинами складнопідрядного речення. Умови відсутності коми у складнопідрядному реченні. Кома при складених підрядних сполучниках. Порівняльний зворот. **Література**: ***Основна***: 4, 6, 8, 10, 11. ***Додаткова***: 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.	2
14	**Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні** Кома, крапка з комою, тире, двокрапка у складних безсполучникових реченнях. **Література:** ***Основна:*** 4, 6, 8, 10, 11. ***Додаткова*:** 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.	2
15	**Пунктуація в складних реченнях з різними видами зв'язку. Частина 1** Складні речення з сурядним, підрядним, безсполучниковим зв'язком. Ускладнені частини складного речення: однорідність/відокремлення/вставні конструкції. **Література:** ***Основна:*** **4, 6, 8, 10, 11.** ***Додаткова*: 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.**	2
16	**Пунктуація в складних реченнях з різними видами зв'язку. Частина 2** Складні речення з сурядним, підрядним, безсполучниковим зв'язком. Ускладнені частини складного речення: однорідність/відокремлення/вставні конструкції. **Література:** ***Основна:*** **4, 6, 8, 10, 11.** ***Додаткова*: 3, 4, 5, 17, 19, 21, 23, 24.**	4

Разом:	34

13.3.1. Перелік практичних занять для студентів *заочної* форми навчання

Номер теми	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Українська орфографія. Історія. Принципи української орфографії. Фонетика і правопис. Склад. Наголос. Правопис голосних. Правопис приголосних. Чергування. Спрощення. Зміни під час словотворення.	2
2	Орфограми «знак м'якшення», «апостроф» в українських та іншомовних словах. Подвоєння приголосних в українських та іншомовних словах. Правопис префіксів. Правопис суфіксів.	2
3	Правопис слів разом, з дефісом, окремо.Іменник. Прикметник. Займенник. Правопис слів разом, з дефісом, окремо.Числівник. Прислівник. Правопис закінчень відмінюваних слів.	2
4	Історія української пунктуації. Розділові знаки в простому реченні. Пунктуація в складносурядному реченні.	2
5	Розділові знаки в складнопідрядному реченні. Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні.	2
6	Пунктуація в складних реченнях з різними видами зв'язку.	2
	Разом:	12

4. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів ***денної*** форми навчання полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, до виконання письмових вправ і завдань, у виконанні, тестування з вивченого матеріалу, у виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій, повідомлень з теоретичних та практичних питань орфографії, пунктуації, історії правописних норм, історії розділових знаків тощо.

Студенти ***заочної*** форми навчання виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі під час настановної сесії. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт розміщені на відповідній сторінці дисципліни в MOODLE.

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 1, Т 2, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ 1.	3
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 3, підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 1.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 4, Т 5, підготовка до практичного заняття.	3
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 6, підготовка до практичного заняття.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 7 (1), підготовка до практичного заняття.	3
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 7 (2), підготовка до практичного заняття.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 8, підготовка до практичного заняття Виконання ІДЗ 2.	3
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9 (1), підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 2.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9 (2), підготовка до практичного заняття.	3

10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 10 (1), підготовка до практичного заняття.	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 10 (2), підготовка до практичного заняття.	3
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 11, підготовка до практичного заняття.	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 12, підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 3.	3
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 13, підготовка до практичного заняття.	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 14 (1), підготовка до практичного заняття.	3
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 14 (2), підготовка до практичного заняття.	3
17	Завершення опрацювання теоретичного матеріалу і виконання практичних завдань	3
	Разом:	**86**

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального домашнього завдання здійснює викладач згідно з розкладом консультацій у позааудиторний час.

5. Орієнтовна тематика індивідуальних дмашніх завдань

ІДЗ 1. Повідомлення-презентації з історії українського правопису (за вибором):

1. Найдавніші правописи: огляд за І.Огієнком.
2. Граматика М. Смотрицького і запровадження «гражданки»
3. Правопис часів І. Котляревського і перший фонетичний правопис О. Павловського.
4. Правопис "Русалки Дністрової" 1837 року
5. Правописна етимологічна система М. Максимовича.
6. Кулішівка 1856 року та правопис Київський 1873 року.
7. Особливості Драгоманівки 1877 року.
8. Розвиток правописних традицій у Галичині. Желехівка. Перемога фонетичного правопису.
9. Грінченківка.
10. Правописна система проф. Ів. Огієнка 1918-1919 років.
11. Академічна система українського правопису 1920-1921, 1928 рр.
12. Новий академічний правопис 1945 року.
13. Правописи другої половини 20 ст.
14. Історія творення і прийняття правопису 2019 року.

ІДЗ 2. Повідомлення-презентації з правилами вживання великої букви (за правописом 2019 року) (за вибором):

1. Велика буква на початку речення. Велика та мала буква в рубриках
2. Велика буква у звертаннях і в ремарках
3. Власні імена людей, міфологічних осіб, клички тварин
4. Географічні та адміністративно-територіальні назви. Астрономічні назви
5. Назви історичних подій, епох, календарних періодів і свят, суспільних заходів. Назви, пов’язані з релігією
6. Назви органів влади, установ, організацій, товариств, партій, об’єднань, підприємств, фірм, агентств
7. Назви документів, пам’яток історії та культури, творів літератури та мистецтва, друкованих органів тощо
8. Назви посад, звань, титулів. Назви орденів, медалей, відзнак, премій.
9. Назви товарних знаків, марок виробів. Назви порід тварин, видів і сортів рослин
10. Велика буква в особливому стилістичному вживанні. Велика буква у складноскорочених назвах.

11. Графічні скорочення.

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на поєднанні традиційних та інноваційних підходів із застосуванням сучасних освітніх технологій.

Форми організації навчання: практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Методи навчання: *словесні та пояснювально-ілюстративні:* розповідь, пояснення, бесіда, робота з літературою, ілюстрування; *інтерактивні та практичні:* виконання вправ, дискусії, ділові ігри, мозковий штурм, метод проблемного викладу; *контролю та самоконтролю:* виконання тестових завдань, індивідуальні домашні завдання, підготовка до поточного контролю.

Освітні технології: технології проблемного, інтерактивного, дистанційного навчання.

Інформаційно-комунікаційні засоби та сервіси (ІКТ): *платформи дистанційного навчання:* LMS Moodle, освітні платформи (Coursera; Prometheus); *сервіси відеоконференцій:* Zoom; *інструменти візуалізації та гейміфікації:* PowerPoint, Canva, YouTube; *засоби комунікації:* корпоративна електронна пошта, месенджери (Viber).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів виконання практичних завдань;
- оцінювання результатів виконання індивідуальних домашніх завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків від максимального бала, вважається таким, що має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов’язковим. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (опанування теоретичного матеріалу з теми, активна робота на занятті, участь в обговоренні виконаних ІДЗ).

Здобувачі вищої освіти зобов’язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов’язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального домашнього завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без правомірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (ProZ.com (Training); Coursera; Udemy; Prometheus), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у «Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ»).

9. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її робочою програмою, кожен здобувач денної і заочної форм здобуття освіти може набрати до 100 балів. Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного контролю набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення…), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти

Аудиторна робота								**Самостійна робота**						**Семестровий контроль**
Практичні завдання (мінімум 8 контрольних точок)								**Тестовий контроль**				**ІДЗ***		**Залік**
Т*1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т5	Т7	Т8	ТК*1	ТК2	ТК3	ТК4	ІДЗ1	ІДЗ2	
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)														
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	12-20	12-20	
24-40								**12-20**				**24-40**		**60-100****

Примітка : **ІДЗ*** – домашнє завдання; **Т*** – тема навчальної дисципліни; ТК – тестовий контроль. **За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «**Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС**».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти

Аудиторна робота			**Самостійна, індивідуальна робота**					**Семестровий контроль**
Практичні заняття (мінімум – 3 контрольні точки)			Тестовий контроль				Контрольна робота	Залік
1	2	3	1	2	3	4	Якість виконання і захист роботи	
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								

6-10	**6-10**	**6-10**	**3-5**	**3-5**	**3-5**	**3-5**	**30-50**	**60-100**

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – одне теоретичне і два практичних. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: теоретичне питання – 10 балами, кожне практичне завдання 20 балами, загальна максимальна сума балів становить 50. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	**Для кожного окремого виду завдань**		
	Мінімальний (достатній) бал	**Потенційні позитивні бали* (середній бал)**	**Максимальний (високий) бал**
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Практичне завдання №1	12	16	20
Практичне завдання №2	12	16	20
Всього балів	30		50

***Примітка**. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.*

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення обговоренні матеріалу, виконання практичних завдань.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	**Узагальнений зміст критерія оцінювання**
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві ***похибки***.
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три ***несуттєві помилки***.
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і ***суттєві помилки*** у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене

	запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Кожне ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням наведених вище у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 12 балів, максимальний – 20 балів).

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами виконання чотирьох тестових завдань, складає 20 балів.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тестовий контроль залежно від кількості правильних відповідей здобувач освіти може отримати від 3 до 5 балів.

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Студент може пройти тестування в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	**Рейтингова шкала балів**	**Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни**	
		Залік	**Іспит/диференційований залік**
A	90-100	Зараховано	***Відмінно/Excellent*** – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		***Добре/Good*** – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		***Задовільно/Satisfactory*** – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	***Незадовільно/Fail*** – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом

F	0-39		***Незадовільно*/*Fail*** – Результати навчання відсутні

9. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Назвіть основні принципи українського правопису. Наведіть приклади орфограм до кожного з цих принципів.

2. Чому не ставиться м'який знак після Н у словах уманський, кінський, промінчик, тонший, камінчик?

3. Поясніть правопис м'якого знака у словах *няньчити, циганчин, на вишеньці, у скриньці, Маланчин.*

4. Сформулюйте правила, коли апостроф не ставиться в українських словах.

5. У яких випадках відбувається подвоєння приголосних на письмі.

6. Поясніть подвоєння/неподвоєння приголосних у словах невблаганний, з'єднаний, навіжений, довгожданий, нескінче'нний, священний, священник. Які зі слів зазнали правописних змін у редакції правопису 2019 року?.

7. Які правила подвоєння приголосних у словах іншомовного походження?

8. Сформулюйте правила спрощення в групах приголосних. Наведіть приклади

9. Поясніть правопис префіксів ПРЕ-, ПРИ-, ПЕРЕ-.Поясніть правопис префіксів РОЗ-, БЕЗ-, ЧЕРЕЗ-, З-, С-.

10.Яких змін зазнають кінцеві приголосні основи при творенні слів за допомогою суфіксів –СЬК-, -СТВ-.

11.Сформулюйте правило „дев'ятки", наведіть приклади.

12.Правопис складних іменників через дефіс. Підберіть приклади слів, написання яких змінилося у правописі 2019 року.

13.Які складні прикметники пишуться з дефісом?

14.Поясніть правопис складних слів, першою частиною яких є числівник.

15.Які займенники пишуться через дефіс?

16.Написання складних і складених прислівників.

17.Склад і написання часток.

18.Правопис частки НЕ- з різними частинами мови.

19.Вживання великої букви у власних назвах.

20.Особливості відмінювання іменників 2 відміни чоловічого роду однини.

21.Як творяться ступені порівняння якісних прикметників? Особливості правопису вищого й найвищого ступенів порівняння.

22.Написання числівників та відчислівникових слів (разом/окремо/з дефісом).

23.Відмінювання кількісних числівників: правописні особливості.

24.Основні правила наголошування числівників при відмінюванні.

25.Правопис НЕ з різними формами дієслова.

26.Написання прислівників разом, окремо й через дефіс.

27.Значення, склад і правопис часток.

28.Коли в простому реченні ставиться тире?

29.Дати визначення однорідних членів речення. Розділові знаки між однорідними членами речення.

30.Узагальнюючі слова і розділові знаки при них.

31.Назвати умови невідокремлення означень.

32.Відокремлення неузгоджених означень.

33.Відокремлення прикладок.

34.Порівняльний зворот і розділові знаки при ньому.

35.Поясніть поняття „вставні слова і речення". Розділові знаки при вставних словах (словосполученнях, реченнях).

36.Які речення називаються складними. Назвати типи складних речень.

37.Особливості пунктуації в складносурядному реченні.

38.Види підрядних речень. Особливості пунктуації в складнопідрядних реченнях з кількома підрядними.

39.Кома, крапка з комою, тире, двокрапка у складному безсполучниковому реченні.

40.Дати визначення прямої мови. Розділові знаки при прямій мові.

41. Схарактеризуйте обов'язкові зміни до орфографічних правил правопису слів з дефісом за новим правописом 2019 року.

42. Назвіть основні варіативні правописні зміни, які внесені правописом 2019 року.

43. Які зміни / доповнення в пунктуації вносить правопис 2019 року.

44. Сформулюйте правила використання лапок і великої літери, які змінилися в правописі 2019 року.

9. Методичне забезпечення

Терещенко Л.В. Правописний практикум з української мови Збірник вправ і завдань. практикум. URL: https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9401#section-0

Методичні рекомендації і настанови до виконання контрольних робіт з вибіркової навчальної дисципліни «Правописний практикум з української мови» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В 11 Філологія (за спеціалізаціями) за спеціалізацією В 11.033 Філологія (Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська / уклад.: Л.В.Терещенко. Хмельницький: ХНУ, 2025. 14 с.

10. Рекомендована література

10.1 Основна література

1. Білавич Г. Практичний курс української мови. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2020. 223 с.
2. Громик Ю. В.Український правопис [текст]: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 140 с. https://studfile.net/preview/9787056/
3. Зубков М. Г. Сучасний український правопис : Комплексний довідник. 10-те вид.,випр. й доп. Харків : ФОП Співак, 2009. 320 с.
4. Мельник М. Р. Орфографічно-пунктуаційний практикум. Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 01 «Освіта»за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література). Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2020. 102 с.
5. Словники України online (розроблено на основі CD-версії 3.2 (2008р.)) © ULIF, 2001-2022. URL: https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/
6. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; [ред.: Є. І. Мазніченко та ін.]. Київ: Наук. думка, 2015. 286 с.
7. Український правопис 1993 р. (РЕДАКЦІЯ 2015). URL: https://slovnyk.ua/pravopys.php?prav_ver=2015
8. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства імені О.О. Потебні; Інститут української мови. Стереотип. вид. Київ: Наук. думка, 2019. 240 с.
9. Український правопис 2019 р. URL: https://slovnyk.ua/pravopys.php
10. Фурдуй М. Українська мова : практикум : навчальний посібник. Київ: Либідь, 2011. 416 с.
11. Ющук І.П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ : Освіта, 2012. 270 с.
12. Кучеренко Ірина. Нова редакція Українського правопису: шляхи впровадження у фахове мовлення педагога : навчальний посібник. Біла Церква. БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 120 с.
13. Зінчук Р. С., Деркач Л. М. З-63 Практикум із пунктуації української мови : навчально-методичні матеріали. Луцьк, 2022. 60 с.

10.2 Додаткова література

1. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання. URL: http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/

2. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови : навч. посіб.Вид. 3-тє, переробл. і випр. Київ : НАДУ при Президентові України, 2014. 124 с.
3. Зубков М. Г. Українська мова : Універсальний довідник. – 3-тє вид., випр. й доп. Харків : ВД «Школа», 2008. 496 с.
4. Історія українського правопису XVI—XX століття: Хрестоматія. –К., 2004.
5. Ковтюх С.Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати): Навчальний посібник з практичного курсу української мови . 2-ге вид. виправл. і доповн. Київ: ВД "Професіонал", 2007. 592 с.
6. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): Навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
7. Німчук В. В. Проблеми українського правопису XX — поч. XXI ст. — К., 2002.
8. Орфографічний словник української мови. Київ : Наукова думка, 19
9. Орфоепічний словник / Уклад. М.І. Погрібний. Київ, 1984. 629 с.
10. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова. Практикум. Київ: Либідь, 1990.
11. Паламар Л.М., Бех О.А. Практичний курс української мови. Київ : Либідь, 1993.
12. Пентилюк М.І., Іваненко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. Київ : Ленвіт, 2001. 352с.
13. Плющ М.Я.Сучасна українська літературна мова: Зб. вправ: Навч. посібн. Київ : Вища школа, 2003. 287с.
14. Серебрянська І. М. Практикум з української мови : навчально-методичні матеріали. Суми : Сумський державний університет, 2011. 59 с.
15. Словник труднощів української мови. Київ : Наукова думка, 1989.
16. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. А.П.Грищенка. – Київ : Вища школа, 1997. 493с.
17. Сучасна українська літературна мова: навчально-методичний посібник / уклад.: І. С. Гонца, В. В. Розгон. – Умань : Візаві, 2021. – 373 с.
18. Сучасна українська мова: Підручник / О.Д.Пономарів, В.В.Різун, Л.Ю.Шевченко та ін. Київ : Либідь, 2001. 400с.
19. Терлак З. Пунктуаційний словник-довідник. Вид. 2-ге. Львів: Вид-во "Апріорі", 2021. 400 с.
20. Терлак З.М. Українська мова: Зб. вправ із синтаксису та пунктуації. – Львів: Світ, 1999. – 224с.
21. Тоцька Н.І. Українська пунктуація. Практикум: Навч. посібник. Київ : Вища школа, 1990. 160 с.
22. Українська мова: Підручник для педагогічних училищ / За ред. В.О.Горпинича. – Т.2. – Київ : Вища школа, 1998. 390с.
23. Українська мова: Підручник для педагогічних училищ / За ред. П.С.Дудика. – Т.1. – К.: Вища школа, 1993. 382с.
24. Українська мова: Практикум: Навч. посібн. / Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. К.: Либідь, 2001. 384с.
25. Мова – ДНК нації. URL: https://ukr-mova.in.ua/
26. Офіційний сайт української мови. URL: https://ukrainskamova.com/
27. Словник: портал української мови та культури. URL: https://slovnyk.ua/index.php
28. Словопис. URL: http://slovopys.kubg.edu.ua/
29. Тренажер з правопису української мови. URL: https://webpen.com.ua/
30. Вихор В. Г., Терещенко Л. В. Лінгвістичні особливості транслітерації власних назв у новітніх українських текстах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського.* Серія: Філологія. Журналістика. 2025. Том 36 (75). № 6. Частина 1. С. 22–27. https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.6.1/04

11 Інформаційні ресурси

1 Модульне середовище. Доступ до ресурсу : https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9401

2 Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу:

http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php .
3 Інституційний репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: https://library.khmnu.edu.ua/#.
4. Мова – ДНК нації. URL: https://ukr-mova.in.ua/
5. Офіційний сайт української мови. URL: https://ukrainskamova.com/
6. Словник: портал української мови та культури. URL: https://slovnyk.ua/index.php
7. Словопис. URL: http://slovopys.kubg.edu.ua/
8. Тренажер з правопису української мови. URL: https://webpen.com.ua/